

Oslo, 12.12.2025

Klima- og miljødepartementet

Innspill til ny plan for Oslofjorden

Vi viser til Klima- og miljødepartementets invitasjon, datert 31.10.2025, til å gi skriftlige forhåndsinnspill til ny plan for Oslofjorden i forbindelse med at regjeringen skal legge fram ny plan for Oslofjorden i 2026, (deres ref. 25/4002).

Norsk Friluftsliv representerer de 19 store frivillige friluftslivsorganisasjonene i Norge, med til sammen rundt en million medlemskap og rundt 5000 lokale lag og foreninger. Norsk Friluftslivs oppgaver er klart definert i vedtektene, og skal blant annet:

- fremme allemannsretten.
- fremme naturvennlig og hensynsfull ferdsel på eget ansvar.
- sikre friluftslivets naturgrunnlag og skape økt forståelse for naturens egenverdi.

Med andre ord, Norsk Friluftsliv skal både sikre allemannsretten og ta hensyn til naturen.

Tilstanden i Oslofjorden og behovet for en ny plan

Oslofjorden er et svært viktig natur- og friluftslivsområde for store deler av Norges befolkning, og 80 % av de som bor rundt Oslofjorden oppgir at fjorden er viktig for dem. Miljøsituasjonen i Oslofjorden er dessverre svært alvorlig, og er sterkt preget av forurensing, overfiske og nedbygging av strandsonen. Norsk Friluftsliv er derfor svært bekymret for framtiden til Oslofjorden, både som økosystem og som friluftslivsområde. Samtidig mener vi Oslofjorden kan reddes, dersom det er politisk vilje til å prioritere det som er nødvendig for å få det til.

Dagens tiltaksplan har mange og gode tiltak, og det er gledelig at vi på enkelte områder begynner å se noen positive utviklingstrekk. Skal vi redde Oslofjorden er det imidlertid behov for å trappe opp både tempoet og innholdet i tiltakene vesentlig gjennom en ny plan. Det er derfor positivt at regjeringen nå vil utarbeide en ny plan som følger opp dagens plan.

Norsk Friluftsliv mener at alle satsingsområdene i nåværende tiltaksplan må videreføres, men tiltakene må forsterkes og hastigheten for gjennomføringen må økes. Vi må over fra å vurdere og utrede til aktiv handling. Dette er avgjørende hvis vi skal nå målet om en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.

I dette innspillet vil Norsk Friluftsliv i hovedsak konsentrere oss om tiltak knyttet til friluftsliv og arealforvaltning, der målet må være en betydelig forbedring i tilgangen til attraktive friluftslivsområder langs Oslofjorden for alle.

Generelt om ny plan

For å redde Oslofjorden er det viktig å stille opp for naturen og friluftslivet, og ta de vanskelige valgene, mens utviklingen i fjorden fremdeles kan snus. Det er derfor viktig å få på plass en ny og ambisiøs tiltaksplan, som ikke bare er en oppdatering av dagens tiltaksplan, men som forsterker arbeidet og øker tempoet.

En ny plan bør ha et langsiktig perspektiv, rulleres regelmessig og justeres ved behov. Den må inneholde presise mål å styre etter, indikatorer som viser om målene nås, mer kraftfulle tiltak og raskere gjennomføring, samt muligheter for justering av tiltak underveis.

For å sikre at gjennomføringen av planen har ønsket effekt, er det også nødvendig med overvåking, samt systematisk og forskningsbasert evaluering, parallelt med gjennomføringen. Dette krever både før- og etterundersøkelser.

Det er også behov for en overordnet styring og samordning på departementsnivå, samt en ansvarliggjøring av alle som må bidra med tiltak, slik at det ikke blir mulig å bare peke på andre.

Forslag til tiltak

Arealplan/strandsone

Bekymringen for nedbygging og privatisering av strandsonen langs Oslofjorden kan vi lese om i avisene allerede på 1920-1930-tallet. Til tross for at det har vært et byggeforbud i strandsonen siden midt på 1950-tallet, vet vi at dette ikke har stanset utviklingen av nedbyggingen av strandsonen. Tvert imot har vi vært vitne til en massiv nedbygging av strandsonen i hele denne perioden.

Dette er noe Norsk Friluftsliv og mange andre har påpekt gjentatte ganger over lang tid og etterlyst politisk vilje til å gjøre noe med det, uten at noe har skjedd. Vi er derfor glade for at både klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen og statssekretær i Kommunal- og distriktsdepartementet, Martin Østtveit-Moe, under møtet i Oslofjordrådet 2. desember 2025, erkjente innsatsen hittil ikke har vært tilstrekkelig og at uten nye tiltak vil nedbyggingen fortsette. I møtet ble det også fremhevet at det nå igangsettes et utredningsarbeid for nye tiltak og virkemidler for å stanse videre nedbygging. Det er på høy tid at det skjer noe på dette feltet og vi forventer at det nå iverksettes tiltak, som faktisk vil hindre videre nedbygging av strandsonen.

Norsk Friluftsliv har følgende forslag til tiltak for å stoppe nedbygging og øke tilgangen:

- Utarbeide forpliktende regionale kystzoneplaner for Oslofjorden hvor hele kystsonen, ikke bare 100-metersbeltet blir sett i sammenheng og med formål å ta vare på natur- og friluftslivsverdier i og langs fjorden.
- Stramme inn lovverket slik at det blir et reelt byggeforbud i 100-metersbeltet.
- Innføre et skille mellom dispensasjoner som fasadeendringer o.l. og dispensasjoner som medfører ytterligere nedbygging, samt overføre myndigheten for dispensasjoner som fører til ytterligere nedbygging til statsforvalteren.
- Gi statsforvalterne tydelig oppdrag og nødvendige ressurser til en tett oppfølging av kommunenes dispensasjonspraksis i strandsonen.
- Sette krav til kommunal planvask for å få ut planlagte utbyggingsområder i strandsonen ut av kommuneplanene.
- Igangsette arbeid med å fjerne ulovlige bygg og sjikanøse stengsler i strandsonen for å øke allmenhetens tilgang til strandsonen, herunder juridisk hjelp til kommunene.
- Etablere kyststi der det mangler.
- Opprette et fond som muliggjør raske oppkjøp av attraktive eiendommer som kommer for salg.
- Informasjon om allemannsretten, (retter og plikter i strandsonen).

Fiskeforbudet

Norsk Friluftsliv støtter behovet for en streng regulering av fritidsfiske. Samtidig er fritidsfiske i Oslofjorden en viktig aktivitet for mange. Derfor oppleves innføringen av fiskeforbudet, for mange, som et meget inngripende tiltak. For å skire legitimiteten til et så inngripende tiltak, som er ment å vare over tid, er det flere ting som må være på plass:

- Tilstrekkelig finansiering til informasjonsarbeid og oppsyn for å sikre at fiskeforbudet blir effektivt
- Tilstrekkelig finansiering til datainnsamling, overvåking og forskning, for å gjøre det mulig å evaluere effekten fiskeforbudet, samt vurdere behovet og muligheten for eventuelle justeringer.
- Klare mål for de ulike fiskebestandene, som gjør det mulig å fastslå når det er faglig forsvarlig å åpne for et regulert fritidsfiske igjen.

Pliktig båtregister

Det er anslått at det finns 3500 båtvrak på bunnen av Oslofjorden og at det vil bli ytterligere 10.000 tonn med nye vrak de neste ti årene. Det må derfor opprettes en pliktig registreringsordning for fritidsbåter for å ansvarliggjøre båteiere, hindre ytterligere dumping av båter, og dermed redusere utslipp av mikroplast og miljøgifter i fjorden.

Fartsrestriksjoner på sjøen

Antall fritidsbåter i Norge øker stadig, og nærmer seg nå én million. I tillegg finnes det nærmere 200.000 kanoer og kajaker. Trafikkbildet på sjøen har derfor blitt betydelig mer komplisert enn tidligere, både for båtførere og myke trafikanter som padlere, roere, seilere, svømmere, fridykkere og badere. I tillegg får vi nå et stadig økende antall svært raske og manøvrerbare vannscootere, som kompliserer dette ytterligere.

Kravene til de som ferdes på sjøen i dag er derfor betydelig endret i forhold til for noen få 10-år tilbake. Dagens frie ferdsel med få reguleringer på sjøen stammer fra en tid da de færreste hadde båt, og de som hadde båt enten rodde, seilte eller i beste fall hadde en saktegående motorbåt. Dette står i sterk kontrast til dagens realitet. Denne utviklingen øker også presset på naturmangfoldet, og er en medvirkende årsak til den store tilbakegangen vi ser for en rekke sjøfuglarter langs deler av kysten. I tillegg er fart og støy også til sjenanse de som oppholder seg langs land.

Vi kan derfor ikke se at det finnes noen legetime samfunnsinteresser som forsvarer dagens nærmest lovløse tilstander på sjøen med fri fart.

Norsk Friluftsliv har følgende forslag til tiltak for å redusere den negative påvirkningen fra motorisert ferdsel på sjøen:

- Innføre en generell fartsgrense på maks 5 knop innenfor en sone på 200 meter fra land for alle fartøyer.
- Innføre bølgefrie soner i områder med stor bruk, mange brukergrupper og områder med behov for særlig hensyn til naturmangfoldet.
- I øvrige sjøområder, herunder farleder bør det settes en maksfart på 25 knop.
- Etablere motorbåtfrie områder av hensyn til myke trafikanter og naturmangfold.

Støtte til frivillige organisasjoner

Frivillige organisasjoner har en viktig rolle i et levende demokrati. For å opprettholde og øke engasjementet for Oslofjorden i befolkningen, er det viktig å involvere og støtte de frivillige organisasjonene. De vil blant annet kunne bidra til informasjon, folkeforskning og mye dugnadsarbeid, som restaurering av sjøørretbekker og ryddeaksjoner.

Overgjødsling

Overgjødsling som følge av manglende rensing av kloakk og avrenning fram jordbruket er en av hovedutfordringene for Oslofjorden. Selv om det på dette er områder har skjedd en del

positive ting de siste årene, er der det fremdeles behov for både flere og strengere tiltak og raskere gjennomføring.

Etablering og vern av kantsoner langs vassdragene kantsoner er et viktig tiltak for å redusere avrenning fra jordbruket. Vegetasjon langs vassdrag forhindrer næringssalter i å renne ut i vannet i tillegg til å være viktige for naturmangfoldet.

Oslofjordkonferanse

For å oppsummere status for utviklingen for natur og friluftsliv, status for gjennomføring av tiltak, oppsummering og formidling av overvåkings- og forskningsresultater og opprettholde engasjementet for Oslofjorden både politisk, i forvaltningen, blant organisasjoner og befolkningen, bør det gjennomføres en stor årlig Oslofjordkonferanse for alle interesserte.

Vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Bente Lier
generalsekretær

Hans Erik Lerkelund
fagsjef naturforvaltning